

TYÖPAJAOPAS

TÄYDELLINEN IHMINEN

Ismo Kiesiläinen & Mikko Toiviainen

Työpajassa tehdään lyhytelokuva, joka esittelee täydellisen ihmisen. Tavoitteena on herättää kysymyksiä siitä, kuka kulttuurissamme sanelee ulkonäköihanteet ja oikeat tavat olla. Työpajassa syntyvissä videoissa jokainen oppilas on itse määrittelemällään tavalla "Täydellinen ihminen", mutta parityöskentelyn kautta hahmottuu myös, että mediateksti – tässä tapauksessa video – on aina tekijöidensä summa, eikä kaikkiin muuttujiin voi aina itse vaikuttaa.

9.3.2011

Lisää mediakasvatusmateriaalia: www.mystinenportaali.com/mediakasvatus/

Tiedustelut ja muu palaute:

Ismo Kiesiläinen

040 7428042

[**ismo@mystinenportaali.com**](mailto:ismo@mystinenportaali.com)

Tarvittavat välineet:

Kamerat, yksi kahta oppilasta kohden, jos kuvataan yhtä aikaa
Nauhat kameroihin (tai dvd-levyt, kamerasta riippuen)
Televisio tai videotykki äänentoistolla
Johto kameran liittämiseksi televisioon / videotykkiin (yleensä kameralaukussa mukana)
Paperia ja kyniä oppilaille

Tarvittavat tilat:

Luokkahuone
Koulun sisä- ja ulkotilat

Aihekokonaisuus:

Viestintä ja mediataito, ihmisenä kasvaminen

Integroitavissa:

Äidinkieli, kuvataide, terveystieto

Työpajan kesto:

3x45 min

Työpajan kulku:**Oppitunti 1: Lämmittely ja käsikirjoitus**

Alustus (5 min)

Lämmittely (15 min)

Käsikirjoitus (30 min)

Oppitunti 2: Kuvaus

Kuvausohjeet ja esimerkkivideo (15 min)

Kuvaus (30 min)

Oppitunti 3: Katselu ja purku (45 min)**Oppitunti 1: Lämmittely ja käsikirjoitus****Alustus (5 min)**

Millaista ihmistä kulttuurissamme pidetään täydellisenä? Täydellinen ihminen -työpajassa kukin oppilas suunnittelee videon, jossa hänet itsensä esitetään Täydellisenä ihmisenä – itsensä näköisenä, toimimassa niin kuin toimii. Videot kuvataan parityöskentelynä, jolloin kumpikin oppilas on vuorollaan esiintyjä ja kuvaaja. Kuvaaja myös lukee kuvatessaan parinsa antaman tekstin nauhalle, videon ääniraidalle.

Täydellinen ihminen -työpajan taustalla on tanskalaisen elokuvaohjaaja Jörgen Lethin samanniminen lyhytelokuva vuodelta 1967. Elokvassa esitellään täydellistä ihmistä, vuoroin miehenä ja naisena. Täydellinen ihminen tekee tavallisia ja tavattomia asioita – syö, kävelee, kaatuu, riisuutuu. "Antropologinen" kertojanääni kommentoi täydellisen ihmisen toimintaa. Elokuva on löydettävissä YouTubesta englanniksi, ilman tekstityksiä, hakusanalla "The Perfect Human".

Lämmittely (15 min)Seuraa johtajaa

Asetutaan ringiin seisomaan. Yksi ringistä aloittaa kysymyksen: "Miten Täydellinen ihminen...", ja täydentää sen haluamallaan tavalla, esimerkiksi "... hymyilee?", "...istuutuu

lattialle?", "... on epä tietoinen?". Kaikki ringissä olijat, myös kysyjä, näyttävät miten. Vuoro siirtyy seuraavalle, joka taas keksii oman liikkeen, eleen tai tunnetilan. Harjoitus voidaan tehdä myös silmät kiinni, jolloin jokainen todella tekee liikkeitä tai eleitä juuri siten kuin itse haluaa!

Täydellisen ihmisen esittely

Vuorollaan yksi ryhmästä on Täydellinen ihminen, ja yksi selostaja. Muu ryhmä asettuu puolikaareen yleisöksi. Selostaja esittelee Täydellisen ihmisen ryhmälle: "Tässä on Liisa, Täydellinen ihminen." Liisa tekee haluamiaan liikkeitä, joita selostaja tulkkaa yleisölle: "Näin Täydellinen ihminen jauhaa purkkaa". Selostus voi olla tarkkaa, mutta yhtä hyvin varsin tulkinnanvaraistakin. Selostaja voi myös kysyä Liisalta esimerkiksi "Miten Täydellinen ihminen pohtii?", ja Liisa näyttää miten.

Käsikirjoitus (30 min)

Parien valinta ja ohjeistus käsikirjoituksen tekoon

Tässä vaiheessa työpajaa valitaan työparit. Ne voivat olla esimerkiksi edellisessä harjoituksessa muodostuneet esiintyjä–selostaja-parit. Jokainen oppilas kuitenkin kirjoittaa itse oman käsikirjoituksensa. Esitellessään tehtävää opettaja tekee taululle oman esimerkkikäsikirjoituksensa.

Käsikirjoitus tehdään yhdelle tai useammalle A4-arkille. Käsikirjoituksessa voidaan käyttää myös hyväksi aiemmin esiteltäviä käsikirjoituskortteja, erityisesti "Kuvitus + selostus"-korttia. Käsikirjoituksen muoto on kaikissa videoissa sama.

- Video alkaa muutaman sekunnin mittaisella mustalla kuvalla. Tämän voi kuvata pitämällä kättä tms. kameran linssin edessä.
- Toisessa kuvassa esitellään Täydellinen ihminen. Kertojanaani sanoo: "Tässä on (oppilaan nimi), täydellinen ihminen." Millaisella kuvalla täydellinen ihminen esitellään, on käsikirjoittajan päätettävissä.
- Kolmannelta kuvasta eteenpäin kuvat esittelevät Täydellistä ihmistä käsikirjoittajan kulloinkin haluamalla tavalla. Kertojan lukeman tekstin muoto on kuitenkin kuvasta kuvaan sama: "Näin täydellinen ihminen...". Näitä kuvia tulisi olla, kuvaukseen käytettävissä olevasta ajasta riippuen, 5–8 kappaletta. Opettajan esimerkkivideo voi olla lyhyempi, kolmekin kuvaa riittää.
- Viimeisen kuvan jälkeen nauhoitetaan jälleen muutama sekunti mustaa kuvaa, videon loppumisen merkiksi.

Käsikirjoittaminen

Oppilaat syventyvät kirjoittamaan omaa käsikirjoitustaan. Kun käsikirjoitukset ovat valmiit, ne käydään parin kanssa läpi.

Oppitunti 2: Kuvaus

Kuvausohjeet ja esimerkkivideo (15 min)

Opettaja pyytää yhden oppilaan avustajakseen, ja näyttää tälle lyhyesti kameran perustoiminnot (jos on tarpeen). Opettaja ja oppilas tekevät esimerkkivideon opettajan taululle tekemän käsikirjoituksen pohjalta – tässä videossa opettaja on siis itse Täydellinen ihminen. Kuvaaminen tapahtuu seuraavasti:

- Kohtaukset kuvataan käsikirjoituksen mukaisessa järjestyksessä. Videoita ei leikata.
- Kohtaukset harjoitellaan nauhoittamalla. Kun kohtaus sujuu halutulla tavalla, voidaan se nauhoittaa.
- Kuvaaja kysyy esiintyjältä "Oletko valmis?"
- Saatuaan myöntävän vastauksen hän laittaa kameran käyntiin, ja nyökkää tai antaa muun äänettömän merkin esiintyjälle.
- Muutaman sekunnin kuluttua nauhoituksen aloittamisesta (tai kun esiintyjä on aloittanut toimintansa) kuvaaja voi lukea käsikirjoituksen mukaisen tekstin nauhalle. Koska mikrofoni on yleensä kameran etupaneelissa, siis poispäin kuvaajasta, kannattaa kuvaajan puhua kuuluvalla äänellä. Huutaa ei kuitenkaan tarvitse – ellei käsikirjoitus edellytä juuri sitä!
- Ennen nauhoittamista tehdyn harjoituksen perusteella kuvaaja tietää, koska hän voi lopettaa kuvaamisen. Kuvaaja pysäyttää nauhoituksen, ja sanoo esiintyjälle "Kiitos".

Esimerkkivideota tehdessä opettaja voi havainnollistaa nämä ohjeet koko ryhmälle. Valmistunut esimerkkivideo katsotaan televisiosta tai videotykiä.

Huom!

Jotta kuvattaviin kohtauksiin saadaan tallennettua kaikki mitä halutaan, ja vain se mitä halutaan, on KAIKKI kohtaukset aina syytä harjoitella ainakin kerran etukäteen. Näin myös esiintyjän ja kuvaajan ajoitukset osuvat kohdalleen.

Kuvaus (30 min)

Työparit esittävät valmiit käsikirjoituksensa opettajalle, ja saavat kameran. Kohtausten harjoitteluun etukäteen kannattaa kiinnittää huomiota, sillä videoita ei leikata, ja edestakaisin nauhaa kelailemalla on erittäin vaikeaa saada kohtauksia alkamaan juuri halutusta kohdasta.

Oppitunti 3: Katselu ja purku (45 min)

Oppilaat esittävät videonsa muille televisiosta tai videotykiä. Katsomisen jälkeen keskustellaan videoista. Mitä ajatuksia videot herättivät? Millainen on Täydellinen ihminen? Ketkä ovat vaikuttaneet siihen, millainen kuva Täydellisestä ihmisestä syntyy? (Televisio, elokuvat, mainonta, vanhemmat, valmentajat, opettajat, kaverit, me itse – juuri äsken?)

Jos ryhmä on suuri, kannattaa videot katsoa muutamassa erässä, esimerkiksi parina eri päivänä, ettei yleisön keskittyminen herpaannu. Näin kaikki tarinat saavat ansaitsemansa huomion.

Eräissä koulussa...

Ristiriita kuulemamme ja näkemämme välillä herättää mielenkiintoa ja synnyttää usein mielenkiintoisia videoita. Eräissä koulussa nähtiin video, jossa poika, vaikkapa Kasperi, kulki ympäri koulua tekemässä sinänsä vaarattomia mutta koulun sääntöjen vastaisia asioita, kuten irrottamassa lokeroiden ovia, siirtelemässä roskiksia tai soittamassa opettajanhuoneen summeria turhaan. Ääniraidalla kertojanääni selosti: "Näin Kasperi, Täydellinen ihminen, noudattaa koulun sääntöjä".